

Sa

Sektorske analize

eiz ekonomski
institut
zagreb

lipanj 2022. broj 96 godina 11

ISSN: 1848-8986

hr
Hrvatski
instituti
za
istraživanje
i
razvoj

Telekomunikacije

Autorica Ljiljana Božić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Ukupni prihod od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži ostvaren u 2021. iznosio je 1.083.334.752 kune i u odnosu na 2020. godinu bio je za 3 posto manji. Iste godine ukupni prihod od telefonskih usluga u pokretnoj mreži bio je 3.670.666.830 kuna, što je 4,1 posto manje nego 2020. godine. Prema podacima HAKOM-a, u Hrvatskoj je 2021. od usluga pristupa internetu ostvaren prihod od 5.368.090.235 kuna, odnosno 11,2 posto više nego u 2020. godini.

_10 Digitalizacija i razvoj tržišta

Prema podacima Europske komisije, u 2021. godini 73 posto kućanstava u Hrvatskoj je imalo pristup širokopojasnom internetu putem nepokretne mreže.

_14 Vodeća trgovačka društva

Deset vodećih trgovačkih društava u 2020. godini ostvarilo je zajedno 12.076,82 milijuna kuna ukupnog prihoda. Mjereno ukupnim приходima, ali i drugim pokazateljima poslovanja, uočava se da su vodeća poduzeća poslovala znatno lošije nego godinu ranije.

_17 Zaključak i očekivanja

Podaci o poslovanju poduzeća u djelatnosti telekomunikacija ukazuju na izazove s kojima se ova poduzeća susreću posljednjih godina. Njihovi su prihodi već u 2020. pali, a s obzirom na smanjenje broja korisnika i druge negativne trendove, za očekivati je da su i prošle godine poslovali lošije.

Glavni sektorski pokazatelji

“ Ukupni prihod od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži ostvaren u 2021. u odnosu na 2020. godinu bio je za 3 posto manji.

— Ukupni prihodi od telefonskih usluga u nepokretnoj i pokretnoj mreži u četvrtom tromjesečju 2021. smanjeni su u odnosu na isto razdoblje 2020. Međugodišnje smanjenje prihoda od usluga u nepokretnoj mreži u posljednjem tromjesečju prošle godine iznosilo je 4,7 posto. Pad ukupnih prihoda od telefonskih usluga u pokretnoj mreži u istom je razdoblju bio još veći i iznosio je čak 8,7 posto. U oba je slučaja došlo do izraženog pada veleprodajnih prihoda. U nepokretnoj mreži veleprodajni je prihod u četvrtom tromjesečju smanjen za 18 posto, a u pokretnoj za 24,1 posto u odnosu na isto razdoblje u prethodnoj godini. Ukupni prihod od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži ostvaren u 2021. iznosio je 1.083.334.752 kune i u odnosu na 2020. godinu bio je za 3 posto manji. Iste godine ukupni prihod od telefonskih usluga u pokretnoj mreži bio je 3.670.666.830 kuna, što je 4,1 posto manje nego 2020. godine.

Slični su trendovi nastavljeni i na početku ove godine. U prvom tromjesečju ukupni prihod od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži pao je 2,3 posto u odnosu na zadnje tromjesečje 2021. te je bio 4,6 posto manji u odnosu na prvo tromjesečje 2021. Pad ukupnih prihoda od usluga u pokretnoj mreži u prva tri mjeseca 2022. u odnosu na četvrto tromjesečje 2021. još je izraženiji – čak 10 posto. Pad prihoda u ovom segmentu na međugodišnjoj razini u prvom tromjesečju ove godine iznosio je 1,3 posto. U obje vrste telekomunikacijskih usluga ponovno je zamjetan pad veleprodajnih prihoda na međugodišnjoj razini. Veleprodajni su prihodi u nepokretnoj komunikacijskoj mreži u prvom tromjesečju ove godine bili 21,8 posto manji nego u istom razdoblju lani. Pad veleprodajnih prihoda u pokretnoj mreži u istom razdoblju iznosio je 1,7 posto. Treba također napomenuti da su maloprodajni prihodi od pružanja usluga u pokretnoj mreži na početku ove godine smanjeni za 12 posto u odnosu na posljednje tromjesečje 2021.

“ Smanjenje prihoda od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži posljedica je pada broja priključaka uz istovremeno smanjenje ukupnog odlaznog prometa.

Smanjenje prihoda od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži posljedica je pada broja priključaka uz istovremeno smanjenje ukupnog odlaznog prometa. U 2021. godini bilo je 1.203.834 korisnika telefonskih usluga

2021. GODINE POSLANO JE 15 POSTO MANJE SMS PORUKA NEGO GODINU RANIJE.

“Ukupni odlazni promet u nepokretnoj mreži u 2021. godini smanjen je za 12,3 posto u odnosu na 2020. godinu.

u nepokretnoj mreži, što je smanjenje u usporedbi s 2020. godinom za 2,2 posto. Na kraju prošle godine broj priključaka u nepokretnoj mreži smanjen je za 2,4 posto u usporedbi s istim razdobljem 2020. godine. Taj je trend nastavljen i u prva tri mjeseca 2022. kada je broj priključaka bio 0,5 posto manji nego u četvrtom tromjesečju 2021. i 2 posto manji nego u istom razdoblju 2021. Ukupni odlazni promet u nepokretnoj mreži u 2021. godini smanjen je za 12,3 posto u odnosu na 2020. godinu. Samo u četvrtom tromjesečju 2021. smanjen je za 17,8 posto u usporedbi s četvrtim tromjesečjem godinu ranije. Međugodišnje smanjenje odlaznog prometa u nepokretnoj mreži u prvom tromjesečju ove godine iznosilo je 6,7 posto.

Većinski udio na tržištu telefonskih usluga u nepokretnoj mreži 2021. držao je HT. Ovaj operator drži udio od 50,5 posto korisnika u segmentu usluga u nepokretnoj mreži. Svi ostali operatori, uključujući i Iskon Internet i Optima Telekom drže preostalih 49,5 posto tržišnog udjela. Podaci za prvo tromjesečje ove godine pokazuju da je u nepokretnoj mreži bilo preneseno ukupno 2.055.704 brojeva.

Broj korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži relativno je stabilan. U 2021. godini u Hrvatskoj je bilo 4.402.213 korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži. U odnosu na 2020. godinu, broj korisnika usluga u pokretnoj mreži bio je 0,6 posto veći. Taj broj je u prva tri mjeseca 2022. povećan za 0,02 posto te je u prva tri mjeseca ove godine zabilježeno 4.403.111 korisnika. Na međugodišnjoj razini porast broja korisnika u prvom tromjesečju ove godine iznosio je 1 posto.

Ukupni odlazni promet u pokretnoj mreži u posljednja tri mjeseca 2021. smanjen je 3 posto u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. U 2021. godini putem pokretne mreže telefoniralo se 0,74 posto više nego u 2020. godini. Na početku ove godine odlazni je promet smanjen 3,5 posto u odnosu na kraj 2021. godine. On je ipak bio nešto veći u odnosu na prva tri mjeseca 2021. Naime, odlazni promet u pokretnoj mreži u prvom tromjesečju 2022. na međugodišnjoj je razini porastao za 0,3 posto.

“ U 2021. godini u Hrvatskoj je bilo 4.402.213 korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži.

Broj poslanih SMS i MMS poruka u analiziranom razdoblju je također u padu. 2021. godine poslano je 15 posto manje SMS poruka nego godinu ranije. U posljednja tri mjeseca 2021. godine ukupno je poslano 315.524.835 SMS poruka, što je 9,2 posto manje nego u istom razdoblju 2020. Na početku ove godine došlo je do smanjenja broja poslanih SMS poruka za 11,4 posto u odnosu na prethodno tromjesečje. U tom je razdoblju poslano ukupno 279.461.033 SMS poruka.

Broj poslanih MMS poruka u 2021. godini pao je za 13,1 posto. U posljednjem tromjesečju 2021. godine poslano je 2.172.983 MMS poruka, što je 2,64 posto manje u odnosu na isto razdoblje 2020. godine. Na početku ove godine broj poslanih MMS poruka smanjen je 9,8 posto u odnosu na kraj 2021. godine i čak 15,3 posto u odnosu na početak 2021. godine.

Najveći udio na tržištu u pokretnoj mreži u 2021. godini i dalje je imao HT s 45,5 posto korisnika. Slijedi ga A1 s 35,4 posto. Telemach je u 2021. godini imao 19,2 posto ukupnog broja korisnika usluga u pokretnoj mreži. Podaci HAKOM-a o prenesenim brojevima u pokretnoj mreži u 2021. ukazuju na postojanje interesa korisnika za promjenom pružatelja usluga pokretne telekomunikacije. U četvrtom tromjesečju 2021. godine bilo je ukupno 2.184.911 prenesenih brojeva. To je 12 posto više u odnosu na posljednje tromjesečje 2020. Također, u prva tri mjeseca zabilježeno je 2.246.462 prenesenih brojeva u pokretnoj mreži.

Tablica 1.
Nepokretna i pokretna komunikacijska mreža u 2021.

Izvor: HAKOM.

	Nepokretna mreža	Pokretna mreža
Broj korisnika	1.203.834	4.402.213
Odlazni promet (u min.)	1.508.115.967	11.409.111.919
Ukupni prihodi (u kn)	1.083.334.752	3.670.666.830

“ Prošla je godina završena s 5.765.220 priključaka širokopojasnom internetu, što predstavlja povećanje od 2,4 posto u odnosu na 2020. godinu.

Ovi podaci ukazuju na recentne promjene u korištenju telekomunikacijskih usluga. Tome dodatno svjedoči povećanje broja priključaka širokopojasnog pristupa internetu, kao i ukupnog prometa po svim širokopojasnim pristupnim tehnologijama te u skladu s tim i ukupnih prihoda od usluga pristupa internetu.

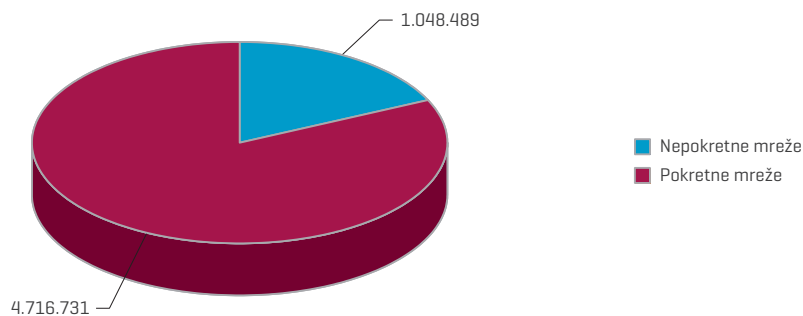
Prošla je godina završena s 5.765.220 priključaka širokopojasnom internetu, što predstavlja povećanje od 2,4 posto u odnosu na isto razdoblje 2020. godine. Većina priključaka širokopojasnog pristupa internetu odnosi se na priključke putem pokretne mreže. 81,8 posto, odnosno 4.716.731 priključaka u četvrtom tromjesečju prošle godine su priključci putem pokretnih mreža. Njihov broj na međugodišnjoj razini povećan je za 2,6

postu. 76,7 posto priključaka putem pokretnih mreža u tom razdoblju koristili su privatni korisnici. Njihov se broj na međugodišnjoj razini povećao nešto manje nego broj poslovnih korisnika. Naime, u četvrtom tromjesečju 2021. broj privatnih korisnika širokopojasnog pristupa internetu putem pokretnih mreža na međugodišnjoj razini povećan je 1,8 posto, dok je u istom razdoblju broj poslovnih korisnika bio za 5,3 posto veći.

Na početku ove godine došlo je do blagog pada broja priključaka putem pokretnih mreža u odnosu na kraj prošle godine. U prva tri mjeseca ove godine broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem pokretnih mreža smanjen je za 0,02 posto, i to zbog manjeg broja privatnih korisnika. Broj poslovnih korisnika u navedenom se razdoblju povećao za 0,8 posto. Treba ipak napomenuti da je u prvom tromjesečju ove godine broj priključaka putem pokretnih mreža povećan u odnosu na isto razdoblje prošle godine, i to za 2,6 posto.

Slika 1.
Broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu u 2021. godini

Izvor: HAKOM.

Priključci širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretnih mreža koji čine 18,2 posto svih priključaka u posljednja tri mjeseca 2021. godine povećani su za 1,7 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U prva tri mjeseca 2022. godine broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretnih mreža povećan je u odnosu na posljednja tri mjeseca 2021. za 1,4 posto. U odnosu na prvo tromjesečje 2021. godine broj priključaka na početku ove godine povećan je za 3 posto.

Usporedo s povećanjem broja korisnika rastao je i podatkovni promet u širokopojasnom internetu. Ukupni podatkovni promet u 2021. godini bio je 25,1 posto veći nego godinu ranije. Ukupni promet u četvrtom tromjesečju iznosio je 762.755.099 GB, što je 24,5 posto više nego u istom razdoblju 2020. godine. Podatkovni promet u nepokretnim mrežama (534.022.801 GB) u tom je razdoblju bio veći od prometa u pokretnim mrežama (228.732.298 GB). Treba napomenuti kako je podatkovni promet u nepokretnim mrežama u zadnjem tromjesečju prošle godine na međugodišnjoj razini povećan nešto

UKUPNI PODATKOVNI PROMET U 2021. GODINI BIO JE 25,1 POSTO VEĆI NEGO GODINU RANIJE.

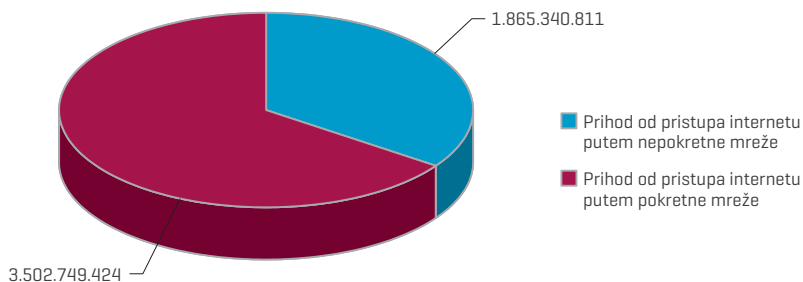
više nego podatkovni promet u pokretnim mrežama. Naime, povećanje podatkovnog prometa u nepokretnim mrežama na međugodišnjoj je razini iznosilo 26,2 posto, dok je povećanje u pokretnim mrežama iznosilo 20,6 posto.

Ukupni podatkovni promet u prva tri mjeseca ove godine povećan je za 5,6 posto u odnosu na posljednje tromjesečje lani. Povećanje je zabilježeno u oba segmenta: u nepokretnim mrežama 7 posto, a u pokretnim 2,4 posto. U odnosu na prva tri mjeseca 2021. godine ukupni podatkovni promet povećan je u prva tri mjeseca 2022. za 29 posto. U istom je razdoblju podatkovni promet u pokretnim mrežama povećan za 19 posto. Ukupan promet ostvaren u prva tri mjeseca ove godine iznosio je 805.596.756 GB. Od toga se 70,9 ili 571.315.580 GB odnosi na podatkovni promet u nepokretnim mrežama.

Prema podacima HAKOM-a, u Hrvatskoj je 2021. od usluga pristupa internetu ostvaren prihod od 5.368.090.235 kuna, odnosno 11,2 posto više nego u 2020. godini. Ukupni prihod od pružanja internetskih usluga u zadnjem tromjesečju 2021. godine iznosio je 1.303.261.970 kuna, što je 7 posto više nego u istom razdoblju 2020. U tom su razdoblju prihodi od pristupa internetu putem pokretne mreže porasli za 11,3 posto. Prihod od pristupa internetu putem pokretne mreže ostvaren u posljednja tri mjeseca prošle godine bio je 461.130.191 kuna, što je 0,04 posto manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupni prihod od usluga pristupa internetu ostvaren u prva tri mjeseca 2022. bio je 1 posto manji nego u četvrtom tromjesečju 2022. i iznosio je 1.290.935.586 kuna. U odnosu na prva tri mjeseca 2021. ukupni prihodi od usluga pristupa internetu u prvom tromjesečju ove godine porasli su za 5,9 posto. Taj je porast posljedica povećanja prihoda od pristupa internetu putem pokretne mreže za 10,8 posto na međugodišnjoj razini.

Slika 2.
Prihod od usluga pristupa internetu u 2021. godini, u kunama

Izvor: HAKOM.

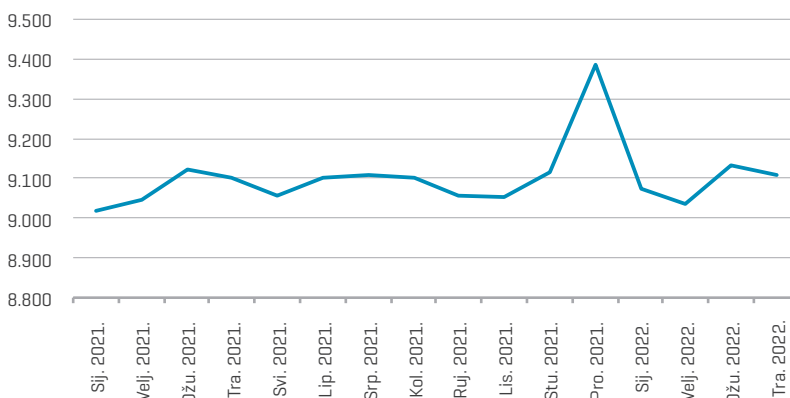

U prosincu 2021. u sektoru telekomunikacija radilo je 9.385 zaposlenika za prosječnu mjesečnu bruto plaću od 13.831 kune.

U prosincu 2021. u sektoru telekomunikacija radilo je 9.385 zaposlenika za prosječnu mjesečnu bruto plaću od 13.831 kune. U tom je mjesecu ujedno bio najveći broj zaposlenih u djelatnosti telekomunikacija u prošloj godini. Zaposleni u telekomunikacijama u prosincu 2021. činili su 1,4 posto ukupnog broja zaposlenih u Hrvatskoj u tom mjesecu. Početak 2022. godine donio je smanjenje broja zaposlenih u odnosu na kraj prethodne godine. U siječnju ove godine bilo je 3,3 posto manje zaposlenih u telekomunikacijama u odnosu na prosinac 2021. godine. Treba ipak napomenuti da je zaposlenost u djelatnosti telekomunikacija u prva četiri mjeseca na približno jednakoj razini kao u istim mjesecima prošle godine.

Slika 3.
Broj zaposlenih u djelatnosti telekomunikacija u 2021. i 2022., po mjesecima

Izvor: Državni zavod za statistiku.

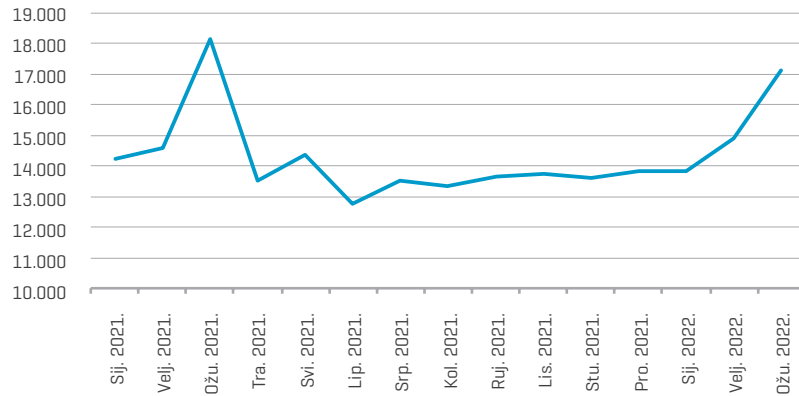

U 2021. godini prosječna mjesečna bruto plaća u sektoru telekomunikacija iznosila je 14.109 kuna.

Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u sektoru telekomunikacija i dalje je značajno viša od prosjeka za Republiku Hrvatsku. U 2021. godini prosječna mjesečna bruto plaća u sektoru telekomunikacija iznosila je 14.109 kuna. U tom je razdoblju prosječna bruto plaća u Hrvatskoj iznosila 9.599 kuna. Prosječna bruto plaća zaposlenika u telekomunikacijskom sektoru prošle je godine bila 1,7 posto viša u odnosu na prethodnu godinu. U siječnju i ožujku ove godine prosječna bruto plaća isplaćena u sektoru telekomunikacija bila je niža nego u istim mjesecima 2021. godine. U veljači ove godine isplaćena prosječna bruto plaća bila je 1,9 posto veća u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Slika 4.
**Prosječna mjesečna
bruto plaća u djelatnosti
telekomunikacija u 2021.
i 2022., u kunama**

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Indeks potrošačkih cijena za prošlu godinu pokazuje da su cijene u Hrvatskoj porasle 2,6 posto u odnosu na 2020. godinu. Cijene telefonske opreme i usluga u tom razdoblju porasle su 0,8 posto na međugodišnjoj razini. Treba ipak napomenuti da su u prošloj godini cijene usluga u mobilnoj mreži porasle za 2,2 posto, a cijene pristupa internetu za 1,3 posto. Cijene usluga fiksne telefonije ostale su na istoj razini, a cijene paketa usluga smanjene su 0,6 posto u odnosu na 2020. godinu. Cijene usluga u mobilnoj mreži u prosincu 2021. godine na međugodišnjoj su razini bile 1 posto više. U istom razdoblju cijene pristupa internetu porasle su 2,1 posto, a paketi usluga su poskupili 0,8 posto u odnosu na prosinac 2020. godine.

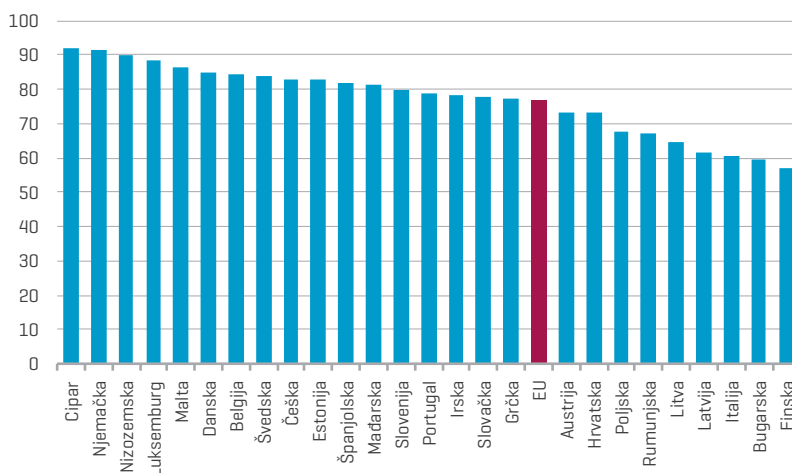
Digitalizacija i razvoj tržišta

U Hrvatskoj je prema podacima HAKOM-a u 2021. zabilježeno povećanje broja priključaka širokopojasnog interneta. Po korištenju interneta, odnosno povezanosti kako putem pokretne tako i nepokretne mreže, Hrvatska godinama zaostaje za prosjekom Europske unije. Stoga je važno vidjeti koliko je recentno povećanje broja priključaka doprinijelo dostizanju drugih zemalja po korištenju širokopojasnog pristupa internetu u prošloj godini.

Prema podacima Europske komisije, u 2021. godini 73 posto kućanstava u Hrvatskoj je imalo pristup širokopojasnom internetu putem nepokretne mreže (slika 5). Prosjek na razini Europske unije iznosi 77 posto kućanstava koja imaju pristup širokopojasnom internetu putem nepokretne mreže, što ukazuje na zaostajanje Hrvatske za većinom zemalja EU-a po ovom pokazatelju. U nekim zemljama EU-a, poput Cipra i Njemačke, pristup širokopojasnom internetu putem nepokretne mreže ima više od 90 posto kućanstava. Međutim, ovaj podatak nikako ne daje potpunu sliku pristupa internetu u pojedinim zemljama, osobito uzme li se u obzir da se primjerice jedna od vodećih zemalja po ukupnom indeksu digitalnog gospodarstva i društva, Finska, nalazi na zadnjem mjestu po postotku kućanstava koja imaju pristup širokopojasnom internetu putem nepokretne mreže.

Slika 5.
Postotak kućanstava koja imaju širokopojasni pristup internetu putem nepokretne mreže u Europskoj uniji 2021. godine

Izvor: Europska komisija, Digital Scoreboard.

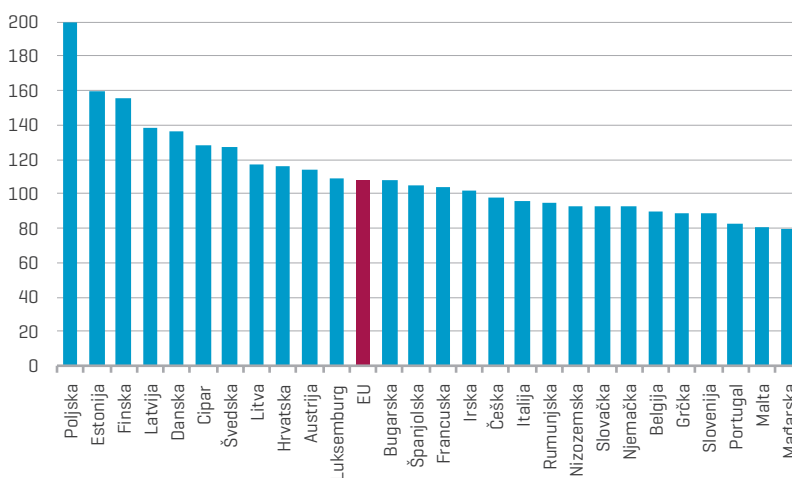

HRVATSKA IMA ISPODPROSJEČNO KORIŠTENJE NEPOKRETNE, ALI I IZNADPROSJEČNO KORIŠTENJE POKRETNE MREŽE ZA PRISTUP ŠIROKOPOJASNOM INTERNETU.

Uzmu li se u obzir priključci širokopojasnom pristupu internetu putem pokretne mreže, Hrvatska je sa 116,6 priključaka na 100 stanovnika značajno iznad prosjeka EU-a koji za 2021. godinu iznosi 108,4 priključaka širokopojasnom pristupu internetu putem pokretne mreže po stanovniku [slika 6]. Hrvatska, tako, kao i neke druge zemlje EU-a [Austrija, Poljska, Litva, Latvija i Finska], ima ispodprosječno korištenje nepokretne, ali i iznadprosječno korištenje pokretne mreže za pristup širokopojasnom internetu.

Slika 6.
Priključci širokopojasnog pristupa internetu putem pokretne mreže na 100 stanovnika u Europskoj uniji u 2021. godini

Izvor: Europska komisija, Digital Scoreboard.

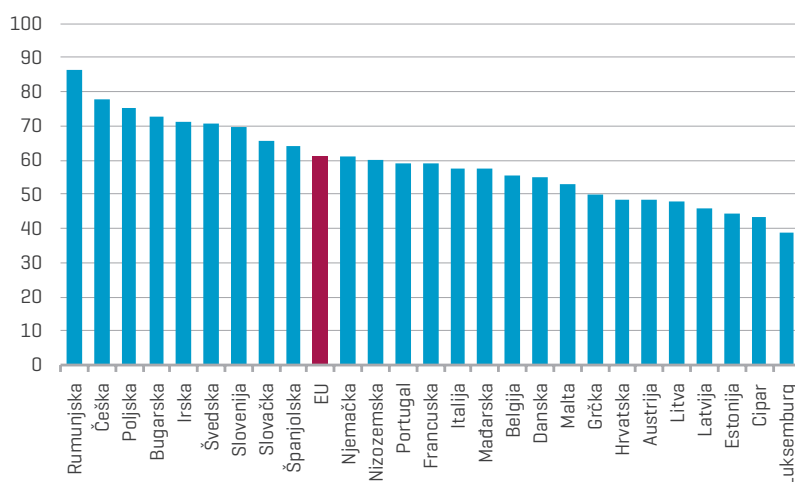

Jedna od značajki Hrvatske je također da većinski tržišni udio u pružanju pristupa širokopojasnom pristupu internetu drži jedan operator. Novi operatori u 2021. imali su tržišni udio od 48,7 posto. U prosjeku na razini Europske unije novi operatori na tržištu širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretne mreže imaju udio od 61,3 posto [slika 7]. Prema podacima Europske komisije, većina zemalja EU-a se nalazi ispod prosjeka po tržišnom udjelu novih pružatelja usluga širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretne mreže. Treba ipak napomenuti da je Hrvatska jedna od zemalja

gdje novi operatori imaju tržišni udio manji od 50 posto. Takva situacija je još u Grčkoj, Austriji, Litvi, Latviji, Estoniji, Cipru i Luksemburgu.

Slika 7.
Udio novih operatera u pretplatama širokopojasnom pristupu internetu putem nepokretne mreže u Europskoj uniji u 2021. godini

Izvor: Europska komisija, Digital Scoreboard.

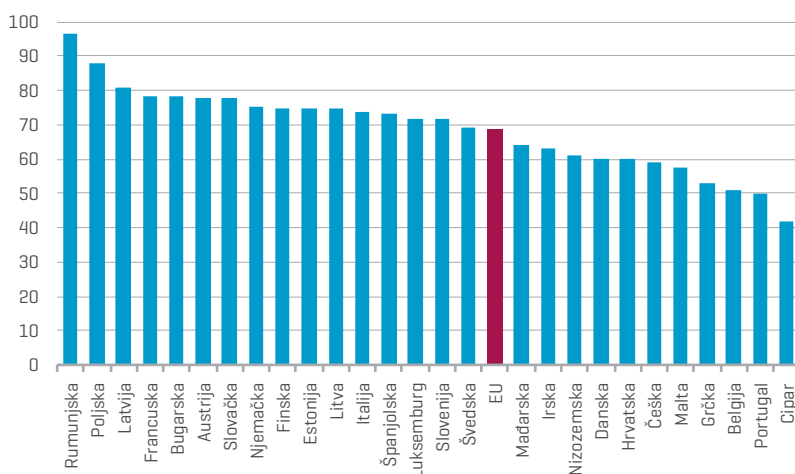

“Podaci o cijenama širokopojasnog pristupa internetu u Europskoj uniji za 2021. godinu i dalje ukazuju da je Hrvatska jedna od zemalja sa skupljim internetom.

Podaci o cijenama širokopojasnog pristupa internetu u Europskoj uniji za 2021. godinu i dalje ukazuju da je Hrvatska jedna od zemalja sa skupljim internetom (slika 8). Indeks cijena koji obuhvaća cijene preko 30 paketa širokopojasnog pristupa internetu koji uključuju samo internet, ali i 2D, 3D i 4D pakete usluga, 2021. za Hrvatsku je iznosio 60. Njegova vrijednost kreće se od 0 do 100, i što je indeks manji od 100, to upućuje na skuplji širokopojasni internet. Najpovoljnije cijene interneta u prošloj godini imale su Rumunjska, Poljska i Latvija. Zemlja s najskupljim internetom u Europskoj uniji prošle godine bio je Cipar.

Slika 8.
Indeks cijena širokopojasnog pristupa internetu u zemljama EU-a u 2021. godini

Izvor: Europska komisija, Digital Scoreboard.

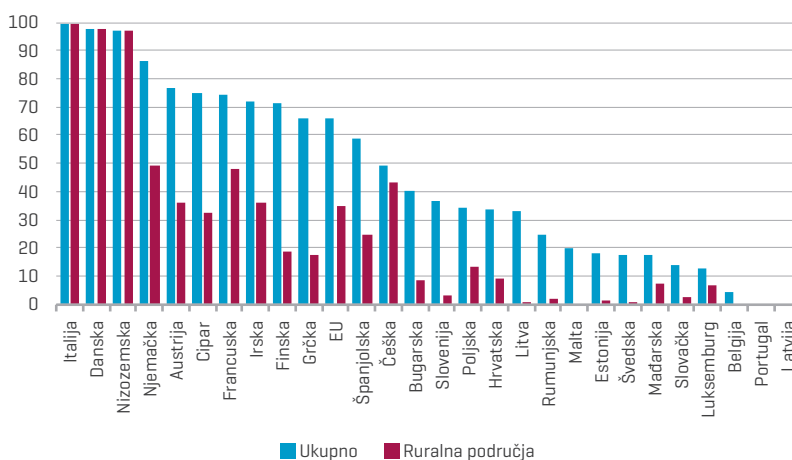

POSTOTAK KUĆANSTAVA U RURALNIM PODRUČJIMA HRVATSKE KOJIMA JE DOSTUPNA 5G MREŽA IZNOSIO JE PROŠLE GODINE 9,3 POSTO.

Kad je riječ o pokrivenosti 5G mrežom, Hrvatska također zaostaje za prosjekom Europske unije (slika 9). Podaci Europske komisije za 2021. godinu govore o 33,8 posto pokrivenosti 5G mrežom. Postotak kućanstava u ruralnim područjima Hrvatske kojima je dostupna 5G mreža iznosio je prošle godine 9,3 posto. 2021. godine na razini EU-a pristup 5G mreži osiguran je za 65,8 posto kućanstava. U ruralnim područjima EU-a, pokrivenost 5G mrežom iznosi 34,7 posto kućanstava. Treba napomenuti da je u Italiji, Danskoj i Nizozemskoj već prošle godine gotovo svim kućanstvima na području tih zemalja bila dostupna 5G mreža.

Slika 9.
Pokrivenost 5G mrežom u zemljama EU-a u 2021. godini, postotak kućanstava ukupno i u ruralnim područjima

Izvor: Europska komisija, Digital Scoreboard.

Vodeća trgovačka društva

Skupinu deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija po prihodu ostvarenom u 2020. godini čine HT d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., OT-Optima Telekom d.d., Iskon Internet d.d., Odašiljači i veze d.o.o., HEP-Telekomunikacije d.o.o., Printec Croatia d.o.o., Nokia Solutions and Networks d.o.o. i Terrakom d.o.o. U odnosu na 2019. godinu nije bilo promjena u sastavu deset vodećih poduzeća sektora. Ovih deset trgovačkih društava u 2020. godini ostvarilo je zajedno 12.076,82 milijuna kuna ukupnog prihoda. Mjereno ukupnim prihodima, ali i drugim pokazateljima poslovanja, uočava se da su vodeća poduzeća poslovala znatno lošije nego godinu ranije [tablica 2].

Tablica 2.
Pokazatelji poslovanja
vodećih trgovačkih
društava u sektoru
telekomunikacija u 2019.
i 2020.

Napomena: Koefficient zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koefficient tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod * 100; produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2019.	2020.	Indeks 2020./2019.
Ukupni prihodi (mil. kn)	12.627,64	12.076,82	95,64
Bruto dobit (mil. kn)	1.370,47	1.354,53	98,84
Broj zaposlenih	7.293	7.151	98,05
Proizvodnost rada (kn)	1.731.473,98	1.688.829,70	97,54
Bruto marža (u %)	10,85	11,22	103,34
Koefficient tekuće likvidnosti	1,62	1,69	104,33
Koefficient zaduženosti	0,35	0,30	86,00

Ukupno su ostvarila 4,4 posto manji prihod u odnosu na 2019. godinu, i 1,2 posto manju bruto dobit. Nadalje, broj zaposlenih na razini deset vodećih smanjen je za 2 posto. Uzevši u obzir značajan pad ukupnog prihoda, smanjenje broja zaposlenih nije moglo dovesti do povećanja produktivnosti rada te je ona 2020. godine smanjena 2,5 posto u odnosu na 2019. godinu.

BROJ ZAPOSLENIH NA RAZINI DESET VODEĆIH SMANJEN JE ZA 2 POSTO.

Veće prihode u 2020. godini ostvarili su samo Iskon Internet, HEP-Telekomunikacije i Terrakom (tablica 3). U slučaju Terrakoma, povećanje prihoda u 2020. iznosilo je čak 32,1 posto na međugodišnjoj razini. Tri najveća poduzeća (HT, A1 i Telemach Hrvatska) koja zajedno imaju 88 posto ukupnog prihoda na razini deset vodećih, u 2020. godini bilježe smanjenje ukupnog prihoda. HT je 2020. godine ostvario 5.879,06 milijuna kuna prihoda, što je 3,1 posto manje nego u 2019. godini. Najveći pad prihoda u 2020. zabilježio je Nokia Solutions and Networks. Prihodi ovog društva pali su za čak 38,2 posto na međugodišnjoj razini.

Tablica 3.

Pokazatelji poslovanja vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija u 2020.

	Ukupni prihodi (mil. kn)	Indeks 2020./2019.	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža	Proizvodnost rada (mil. kn)
HT d.d.	5.879,06	96,86	0,12	3,62	13,87	1,42
A1 Hrvatska d.o.o.	3.276,65	96,22	0,69	0,45	7,31	1,99
Telemach Hrvatska d.o.o.	1.481,60	93,23	0,67	0,98	13,86	4,22
OT-Optima Telekom d.d.	455,62	85,78	0,92	0,30	0,66	1,24
Iskon Internet d.d.	406,04	101,07	0,68	0,49	-5,01	2,54
Odašiljači i veze d.o.o.	248,07	98,52	0,09	3,84	21,82	0,84
HEP-Telekomunikacije d.o.o.	139,03	102,30	0,07	1,52	2,37	3,56
Printec Croatia d.o.o.	77,86	72,95	0,36	1,57	-2,42	0,94
Nokia Solutions and Networks d.o.o.	58,64	61,83	0,39	2,53	1,12	1,36
Terrakom d.o.o.	54,26	132,09	0,80	1,81	8,19	1,64

Napomena: Koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod * 100; produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Povećanje prihoda na međugodišnjoj razini u 2020. godini ostvarili su Terrakom (32,1 posto), HEP-Telekomunikacije (2,3 posto) i Iskon Internet (1,1 posto). Unatoč povećanju prihoda, Iskon Internet je 2020. godinu završio s gubitkom. Gubitak je također ostvario i Printec Croatia čiji su ukupni prihodi u 2020. godini pali za 24,1 posto. Ostala trgovačka društva iz skupine deset vodećih poslovala su s dobitkom. Bruto marža na razini deset vodećih poduzeća sektora u 2020. godini povećana je za 3,4 posto. Najveću bruto maržu 2020. godine ostvarili su HT i Telemach Hrvatska, a iznosila je 13,9 posto.

“Koefficient tekuće likvidnosti za deset vodećih poduzeća sektora u 2020. godini ukazuje na dobru likvidnost.

Koefficient tekuće likvidnosti za deset vodećih poduzeća sektora u 2020. godini ukazuje na dobru likvidnost. Nadalje, usporedi li se s koefficientom za prethodnu godinu, vidljivo je da je došlo do blagog poboljšanja likvidnosti na razini vodećih poduzeća sektora. Međutim, neka od vodećih trgovačkih društava suočavala su se 2020. godine s problemima održavanja tekuće likvidnosti. Slučaj je to s društvima A1 Hrvatska, Telemach Hrvatska, OT-Optima Telekom i Iskon Internet. U ovim je poduzećima koefficient tekuće likvidnosti značajno niži od preporučenih 1,5.

“Vodeća poduzeća u sektoru telekomunikacija općenito nisu visoko zadužena.

Vodeća poduzeća u sektoru telekomunikacija općenito nisu visoko zadužena. U 2020. godini njihova je zaduženost dodatno smanjena. Analizirano pojedinačno, nešto veću razinu zaduženosti imaju A1 Hrvatska, Telemach Hrvatska, OT-Optima Telekom, Iskon Internet i Terrakom.

Iz podataka o poslovanju deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti telekomunikacija vidljivo je kako su pandemija i izazovi s kojima su se suočavali u to vrijeme ostavili značajnog traga na njihovom poslovanju. Treba imati na umu kako se ovaj sektor suočava s tehnološkim promjenama, ali i promjenama preferencija korisnika usluga, što u svakom slučaju ostavlja traga na poslovne rezultate poduzeća u ovom sektoru.

Zaključak i očekivanja

Kad je riječ o korištenju telekomunikacijskih usluga u Hrvatskoj u prošloj godini i na početku ove godine, podaci ukazuju na smanjenje korištenja nepokretne mreže koje je prisutno već duži niz godina. Nadalje, korištenje pokretne mreže je u fazi stagnacije, dok korištenje interneta u analiziranom razdoblju raste.

“Od lipnja ove godine sva tri operatora u Hrvatskoj povećali su cijene svojih usluga uglavnom u dijelu koji se odnosi na usluge u pokretnoj mreži.

Podaci o poslovanju poduzeća u djelatnosti telekomunikacija ukazuju na izazove s kojima se ova poduzeća susreću posljednjih godina. Njihovi su prihodi već u 2020. pali, a s obzirom na smanjenje broja korisnika i druge negativne trendove, za očekivati je da su i prošle godine poslovali lošije. Uzevši u obzir promjene u korištenju telekomunikacijskih usluga, smanjenje prihoda od pružanja usluga u pokretnoj i nepokretnoj mreži, ali i lošije rezultate poslovanja, jasno je zašto pružatelji telekomunikacijskih usluga posežu za povećanjem cijena. Prema pisanju *Jutarnjeg lista*, od lipnja ove godine sva tri operatora u Hrvatskoj povećali su cijene svojih usluga uglavnom u dijelu koji se odnosi na usluge u pokretnoj mreži obrazlažući ih povećanjem troškova poslovanja uslijed povećanja cijena energenata i sirovina. Tvrtka A1 Hrvatska je također povećala naknade za uslugu prijenosnog kućnog interneta.

Treba napomenuti da su, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, cijene mobilnih usluga kao i cijene pristupa internetu već u prošloj godini rasle u odnosu na prethodnu godinu. Taj trend će se očito nastaviti i ove godine. Poskupljenja telekomunikacijskih usluga u Hrvatskoj osobito su zabrinjavajuća kad je u pitanju pristup internetu.

“7,3 posto kućanstava u Hrvatskoj koja nisu imala pristup internetu izjavilo je da su razlog tome preveliki troškovi.

Hrvatska je i do sada imala jedan od skupljih pristupa internetu u EU-u. Već 2019. godine, prema podacima Europske komisije, 7,3 posto kućanstava u Hrvatskoj koja nisu imala pristup internetu izjavilo je da su razlog tome preveliki troškovi. Hrvatska je po tom pokazatelju 2019. godine bila treća zemlja EU-a, iza Portugala i Bugarske. Usporedbe radi, u Nizozemskoj samo 0,5 posto kućanstava bez pristupa internetu kao razlog navodi visoke troškove.

Promjene cijena pristupa internetu i/ili paketa koji uključuju pristup internetu obično su praćene povećanjem podatkovnog prometa uključenog u tarifu ili povećanjem brzine interneta. Time se potrošačima osigurava veća kvaliteta usluge, odnosno daje im se mogućnost da koriste više usluga bez nadoplate, što je svojevrsna kompenzacija za više cijene. Međutim, postavlja se pitanje koliko korisnika doista iskoristi dodatni promet jer svi oni koji ne koriste [ili ne trebaju] dodatni promet zapravo plaćaju istu količinu usluge po višim cijenama. Upravo to pružateljima telekomunikacijskih usluga omogućava povećanje prihoda.

Literatura:

Državni zavod za statistiku. [2022]. *Statistika u nizu: Plaće* [17.6.2022.].

Državni zavod za statistiku. [2022]. *Statistika u nizu: Zaposlenost* [17.6.2022.].

Državni zavod za statistiku. [2022]. *Baze podataka: Indeksi potrošačkih cijena godišnji* [17.6.2022.].

Europska komisija. [2022]. *Digital Economy and Society Index (DESI) 2021*. Preuzeto sa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

Europska komisija. [2022]. *The Digital Economy and Society Index (DESI) key indicators*. Preuzeto sa: https://digital-agenda-data.eu/datasets/digital_agenda_scoreboard_key_indicators/visualizations

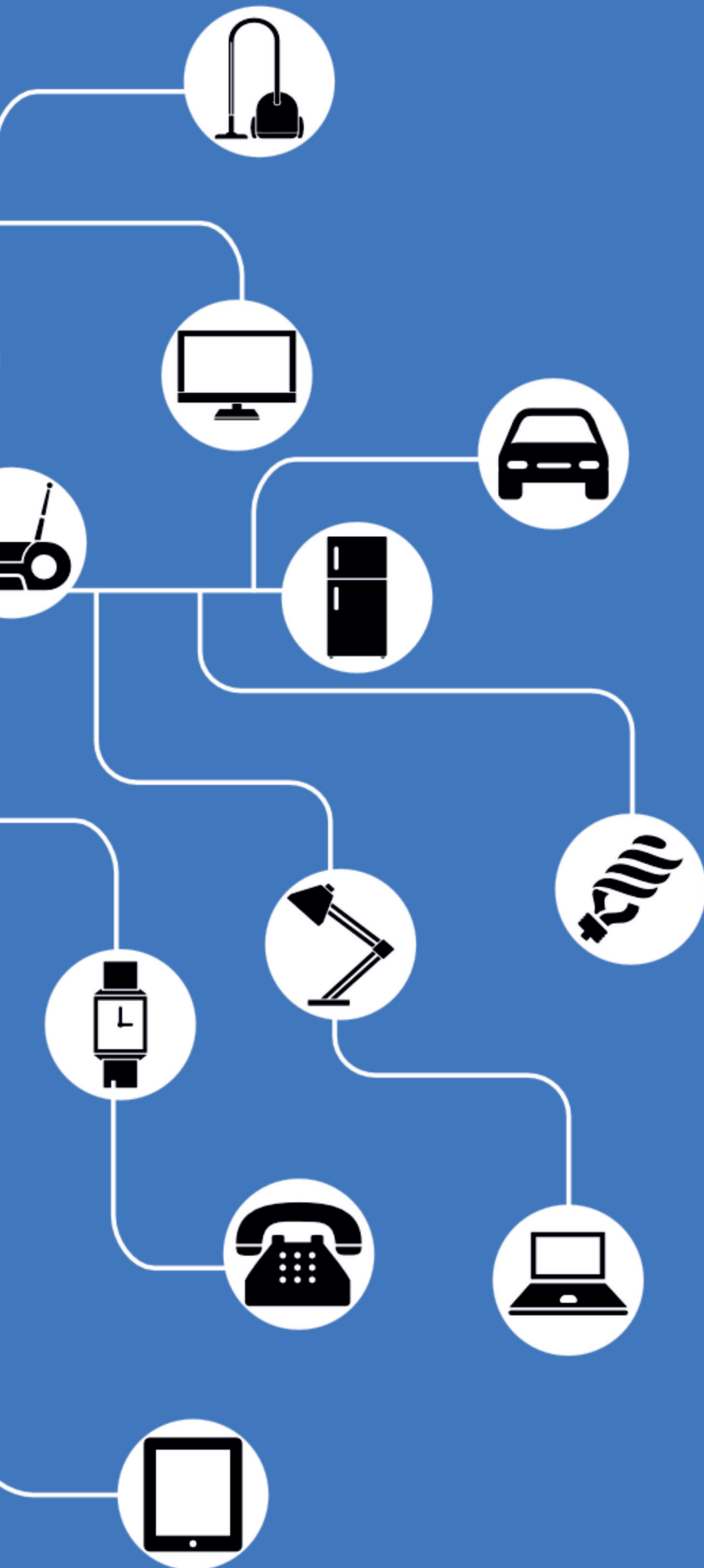
Hina. [2022., 9. lipnja]. Telekomu dižu cijene usluga, objavljeni detalji: "Ako ne želite plaćati toliko, možete raskinuti ugovor". *Jutarnji list*. Preuzeto sa: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/telekomi-dizu-cijene-usluga-objavljeni-detalji-ako-ne-zelite-placati-toliko-mozete-raskinuti-ugovor-15208232>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM). [2022]. *Tromjesečni usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, četvrto tromjesečje 2021. godine*. Zagreb: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM).

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM). [2022]. *Tromjesečni usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, prvo tromjesečje 2022. godine*. Zagreb: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM).

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM). [2022]. *Godišnji usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, 2021. godina*. Zagreb: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM).

Poslovna Hrvatska. Preuzeto sa: <http://poslovna.hr>

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Tajana Barbić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ljiljana Božić

Izvršna urednica

Tamara Banjeglav

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb.

Sljedeća analiza *Farmaceutska industrija* izlazi u rujnu 2022.